

Guidance and Counseling Needs of Students

Saeed Moshtaghi ^{1,*}, Kobra Kazemiyan Moghadam ²

¹ Assistant Professor of Educational Psychology, Department of Education, Dezful Branch, Islamic Azad University, Dezful, Iran

² Assistant Professor of Counseling, Department of Psychology, Dezful Branch, Islamic Azad University, Dezful, Iran

Received: 26 Nov 2017

Accepted: 28 Jan 2018

Keywords:

Counseling
Guidance
Need Assessment

© 2018 Baqiatallah
University of Medical
Sciences

Abstract

Introduction: This study aimed to determine the guidance and counseling needs of students in Islamic Azad University of Dezful branch, Khozestan, Iran.

Methods: For this purpose, 375 students were selected via stratified random method among all students of this branch. The data gathering tool was a questionnaire consisting of 41 items with four-grade Likert scale which questioned the students' opinions about the severity of their need for guidance and counseling in various areas. Reliability of the tool was confirmed by calculating Cronbach's alpha coefficient.

Results: Results showed that the average priority of students' counseling needs in order of importance was: personal development area (4.49), compromising-adaptive area (3.77), educational-academic area (3.01), vocational area (2.13), and family and marriage area (1.61). Other findings showed that there is a significant difference in some areas between male and female students in guidance and counseling needs ($P < 0.05$); but there was no difference in separation of educational levels and study fields.

Conclusions: Five needs that students in all areas have the most need for guidance and counseling services include: familiarizing with the country's job opportunities, the method of finding work in the community, the method of increasing the concentration of attention, the way of dealing with life problems and the happy way to was living. Recommended that universities and higher education institutes consider these finding in designing university counseling programs in order to facilitate students' academic achievement and to prevent their academic failures.

بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان

سعید مشتاقی^{۱*}، کبری کاظمیان مقدم^۲

^۱ استادیار روانشناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران
^۲ استادیار مشاوره، گروه روانشناسی، واحد دزفول، دانشگاه آزاد اسلامی، دزفول، ایران

چکیده

مقدمه: این پژوهش با هدف تعیین نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول انجام شد. **روش کار:** به این منظور از بین کلیه دانشجویان این واحد، ۳۷۵ نفر به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر ۴۱ گویه با مقیاس لیکرت چهار درجه‌ای بود که نظر دانشجویان را در مورد شدت نیاز آنان به راهنمایی و مشاوره در زمینه‌های مختلف مورد پرسش قرار می‌داد. پایایی ابزار از طریق محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۵ محاسبه شد. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد، میانگین اولویت نیازهای مشاوره دانشجویان به ترتیب اهمیت عبارت بودند از: در حیطه رشد و ارتقای فردی (۴/۴۹)، سازشی-انطباقی (۳/۷۷)، آموزشی-تحصیلی (۳/۰۱)، حرفه‌ای-شغلی (۲/۱۳) و خانواده و ازدواج (۱/۶۱). سایر یافته‌ها نشان داد که در نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان زن و مرد در برخی حیطه‌ها تفاوت معنادار وجود دارد ($P < 0/05$). اما به تفکیک مقطع و رشته تحصیلی تفاوتی دیده نشد. **نتیجه‌گیری:** پنج نیازی که دانشجویان در مجموع حیطه‌ها بیشترین احساس نیازمندی را به خدمات راهنمایی و مشاوره اعلام کردند به ترتیب شامل «آشنایی با فرصت‌های شغلی کشور، روش کاربایی در جامعه، روش افزایش تمرکز حواس، روش برخورد با مشکلات زندگی و روش شاد زندگی کردن» بود. توصیه می‌شود دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در راستای فراهم نمودن زمینه‌های رشد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان و جلوگیری از افت تحصیلی، این یافته‌ها را در طراحی برنامه‌های مشاوره دانشجویی در دانشگاه مورد توجه قرار دهند.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۹/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۰۸

واژگان کلیدی:

مشاوره
راهنمایی
نیازسنجی

تمامی حقوق نشر برای
دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله
(عج) محفوظ است.

مقدمه

وی ایجاد می‌نماید، خسارت فراوانی را نیز برای جامعه و کشور در پی خواهد داشت. بنابراین، ارائه خدمات مشاوره و راهنمایی در دانشگاه ضرورت پیدا می‌کند [۴]. راهنمایی و مشاوره با تحصیل، فرایند رشد، شناسایی و حل مشکلات، آموزش شیوه‌های تصمیم‌گیری درست و نحوه مواجهه با رویدادهای زندگی و کسب رضایت از زندگی همراه است و به گسترش بینش، حل تعارض‌های درونی و رشد روابط سازنده با دیگران می‌انجامد [۱]. دسترسی به برنامه‌های خدمات راهنمایی برای دانشجویان تنها جهت موقعیت‌های بحرانی نیست، بلکه نظر به گستردگی و پیچیدگی روز افزون زمینه‌های مختلف زندگی، خدمات راهنمایی نیز باید خود را متناسب با این پیچیدگی و گستردگی رشد دهند. شناخت دقیق زمینه‌هایی که دانشجویان باید در آن راهنمایی شوند یکی از مسائل اصلی دست اندرکاران مشاوره و راهنمایی است. شناسایی نیازها فرایندی است که تحت عنوان نیازسنجی مطرح است. نیازسنجی عبارت است از کاربرد فونونی که بتوان به کمک آنها اطلاعات مناسب را درباره نیازها گردآوری کرد و به الگوی نیازها و خواسته‌های فرد، گروه و جامعه دست یافت [۵]. تعیین نیازهای اجتماعی، شخصی، تحصیلی و شغلی دانشجویان به برنامه ریزی موفق در این زمینه کمک خواهد کرد [۶]. برنامه‌های راهنمایی و مشاوره در دانشگاه‌ها را می-

راهنمایی تلاش پویایی است که انسان را در خودشناسی و آشنایی با پیرامون یاری می‌دهد و با افزایش رشد در همه جوانب، فرد را یاری می‌دهد تا آگاهانه تصمیمات مناسبی اتخاذ کند [۱]. مطابق با تعریفی که انجمن مشاوره ایران از مشاوره نموده است نیز چنین آمده که: «مشاوره فرایند مبتنی بر یک رابطه یاورانه، حضوری و تخصصی است که طی آن مشاور کارآمد با استفاده از دانش و مهارت‌های ویژه خود امکان رشد، حل مشکل و تغییر مراجع یا مراجعان خود را فراهم می‌آورد» [۲]. در واقع از طریق راهنمایی به پیشگیری و جلوگیری از بروز مشکلات و از طریق مشاوره به حل مشکلات کمک می‌شود [۱]. دانشجویان پس از ورود به دانشگاه و رویدادهای بعدی زندگی در دانشگاه در دوران تحصیل خود با مشکلات تحصیلی، رشدی، رفتاری، عاطفی، خانوادگی، اجتماعی و شغلی زیادی رو در رو می‌شوند، بدیهی است ورود به دانشگاه به عنوان تجربه‌ای نو در کنار مسائلی از قبیل شرایط تحصیلی جدید، روابط بین فردی متفاوت از قبل، محیط زندگی نو و ناآشنا، ترک خانواده و غیره، سازگاری دانشجویان را تحت تأثیر قرار می‌دهد [۳]. رسیدگی به این مشکلات برای دانشجویان از اهمیت زیادی برخوردار بوده و عدم کنترل آنها موجب پایین آمدن سطح علمی و افت تحصیلی آنان شده و علاوه بر مشکلاتی که برای دانشجو و خانواده

راهنمایی دانشجویان و کمک به آنان در حل مشکلات و جلوگیری از افت تحصیلی از اهم وظایف دفتر مشاوره دانشگاهها و مراکز آموزش عالی است و فراهم نمودن اطلاعات لازم جهت اجرای این برنامه مستلزم نیازسنجی و تعیین اولویتهای مورد نیاز دانشجویان است. از آنجایی که به دلیل تغییرات شرایط زندگی در عصر کنونی نیازهای افراد به ویژه دانشجویان در دانشگاهها به طور مداوم در حال تغییر است و همچنان که نتایج مطالعات نیز دلالت بر تغییر نیازهای مشاوره دانشجویان در طول زمان بوده است [۱۱]. نیازهای متفاوت، راهنمایی و مشاوره متفاوت و متناسب را طلب می‌کند و بهبود ارائه خدمات مشاوره مناسب به دانشجویان مستلزم نیازسنجی از مشکلات و خواسته‌های آنها خواهد بود. بنابراین بررسی دوره‌ای نیازهای مشاوره دانشجویان از لوازم مورد نیاز جهت برنامه ریزی مناسب در این زمینه است و از آنجایی که تاکنون در دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول مطالعه‌ای در این زمینه انجام نگرفته است؛ پژوهش حاضر با هدف تعیین و اولویت‌بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان این واحد دانشگاهی در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ انجام گرفت.

روش کار

این پژوهش یک تحقیق توصیفی-تحصیلی است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول (۱۰۵۰۰ = N) در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ بود که از بین آنها تعداد ۳۷۵ نفر بر مبنای جدول Morgan و Krejcie [۱۸] انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری به صورت چند مرحله‌ای بود به طوری که در مرحله اول به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، از پنج دانشکده دانشگاه (فنی-مهندسی، علوم انسانی، کشاورزی، پرستاری-مامایی و علوم پایه) صرف نظر از رشته تحصیلی و به تفکیک سال ورودی، چند کلاس به تصادف انتخاب و سپس با توجه به نسبت دانشجویان هر دانشکده به کل دانشجویان دانشگاه، تعداد نمونه مورد نظر در هر دانشکده تعیین و به روش تصادفی ساده از هر کلاس نمونه متناسب انتخاب شدند. شرط ورود به مطالعه گذراندن حداقل یک نیمسال تحصیلی در دانشگاه بود. معیار خروج نیز عدم تمایل دانشجویان به تکمیل پرسشنامه و یا ناقص تکمیل کردن ابزار پژوهش بود.

ابزار مورد استفاده در این پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته «سنجش نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان» بود که بر مبنای تحقیقات پیشین، عابدی [۱۹]، ربیعی و همکاران [۷]، شکورنیا و همکاران [۴]، گالاگر و شرینگ (Gallagher & Scheuring) [۲۰]، و نی‌یوتو (Nyutu) [۲۱] تهیه و تدوین شد. تدوین گویه‌های پرسشنامه بر اساس فهرست نمودن نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان در «حوزه رشد و ارتقای فردی (۱۰ گویه)، شغلی-حرفه‌ای (۷ گویه)، تحصیلی-آموزشی (۸ گویه)، خانواده و ازدواج (۷ گویه)، و سازشی-انطباقی (۹ گویه)» بود. ۴۱ گویه این مقیاس در طیف چهار درجه‌ای لیکرت از «نیاز ندارم (۱)، کمی نیازمندم (۲)، تاحدی نیازمندم (۳)، شدیداً نیازمندم (۴)» تنظیم و نمره‌گذاری شد. از دانشجویان خواسته شده بود که میزان نیازهای خود را به هر یک از این گویه‌ها مشخص نمایند. شاخص‌های روانسنجی پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت و پایایی ابزار با روش همسانی درونی و استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه برابر با ۰/۹۵ محاسبه شد. مقادیر ضریب آلفا برای حیطه‌های

توان در پنج زمینه: «راهنمایی و مشاوره تحصیلی، راهنمایی و مشاوره شغلی، راهنمایی و مشاوره خانواده و ازدواج، راهنمایی و مشاوره سازشی، و راهنمایی و مشاوره رشدی» دسته‌بندی کرد [۷].

در خصوص نیازسنجی در حوزه نیازهای آموزشی-فرهنگی دانشجویان در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی مطالعه‌ای انجام شد [۸]، اما به طور اخص تنها چند پژوهش به بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره اقدام کرده‌اند. برای مثال، نیازهای راهنمایی و مشاوره شغلی دانشجویان دانشگاه اصفهان بررسی شد، نتایج نشان داد که سه نیاز آشنایی با مهارت‌های شغلی، آشنایی با مهارت‌های شغلی در رشته تحصیلی، و آشنایی با علایق شغلی در بیشتر دانشجویان در اولویت قرار داشت [۹]. این پژوهش منحصر به بررسی نیازهای شغلی دانشجویان بود، اما در پژوهشی دیگر به بررسی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد شهرکرد در پنج حیطه نیازهای تحصیلی، شغلی، خانوادگی، رشدی و سازشی پرداخته شد [۷]. نتایج نشان داد که ۶۸ درصد از دانشجویان به انواع خدمات راهنمایی و ۴۲ درصد از آنان به خدمات مشاوره نیازمندند. اولین و بارزترین نیازها، مربوط به روش اعتماد به نفس و روش تمرکز حواس و کمترین نیازها مربوط به روش سازگاری با محیط جدید دانشگاه و روش کارآفرینی بود. در حوزه دانش آموزی نیز میزان نیاز به راهنمایی دانش‌آموزان دبیرستان‌های شهر تهران را بررسی شد [۱۰]. هدف از این پژوهش بررسی تفاوت دانش‌آموزان دبیرستانی از لحاظ میزان نیاز به راهنمایی شدن در شش زمینه جسمانی، روانی، اجتماعی، شغلی، تحصیلی و مذهبی بود. نتایج بیانگر این بود که میزان نیاز دانش‌آموزان به راهنمایی شدن در زمینه‌های مختلف متفاوت است و نیاز تحصیلی در درجه اول و نیاز شغلی در درجه دوم اهمیت قرار داشت. اما اخیراً در پژوهشی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز را مورد بررسی قرار گرفت [۴]. از بین پنج حیطه مورد بررسی، میانگین اولویت نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان به ترتیب اهمیت در زمینه رشد و ارتقای فردی، نیازهای شغلی، نیازهای آموزشی، نیازهای خانوادگی و ازدواج و نیازهای عاطفی-روانی قرار داشت. همچنین، دانشجویان دختر به طور معناداری در تمام زمینه‌ها نیازهای مشاوره بیشتری اعلام داشتند.

مطالعات نیازسنجی خدمات راهنمایی و مشاوره در جامعه دانشجویی در دیگر کشورها نیز صورت پذیرفته است. برای مثال، در دانشگاه یوربان (Urban) ترکیه (۲۰۰۳) [۱۱] و در نیجریه (۲۰۰۸) [۱۲] به بررسی نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان پرداختند. در مطالعه دیگری در یونان ارزیابی نیازهای مشاوره دانشجویان نشان داد که نیازهای ارتباطی، مدیریت زمان، تصمیم‌گیری و مشکلات زندگی مهم‌ترین اولویتهای مشاوره دانشجویان بوده‌اند [۱۳]. در ترکیه و در بررسی نیازهای مشاوره دانشجویان دانشگاه آنکارا، مهم‌ترین اولویتهای مشاوره دانشجویان نیازهای آموزشی، ارتباطی، رشدی، شغلی و عاطفی مشخص شد [۱۴]. باز در ترکیه نتایج مشابهی در دانشگاه کوزالی (Kocaeli) گزارش شد [۱۵]. در مطالعه‌ای در کشور کنیا، نیازهای شغلی، آموزشی، فردی و مهارت‌های زندگی را مهم‌ترین اولویتهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان اعلام کردند [۱۶]. دوگان (Dogan) نیز با بررسی نیازهای مشاوره دانشجویان ترکیه در یک دوره ۱۱ ساله نشان داد که نیازهای دانشجویان در طول زمان تغییر می‌کند [۱۷].

حیطه آموزشی-تحصیلی؛ آشنایی با فرصت‌های شغلی کشور در حیطه شغلی-حرفه‌ای؛ و آیین همسرداری بعد از ازدواج در حیطه نیازهای خانواده و ازدواج. با توجه به نتایج آزمون t معلوم شد که در احساس نیاز به نیازهای راهنمایی و مشاوره در بین دانشجویان زن و مرد تفاوت معناداری وجود ندارد اما در مورد روش افزایش اعتماد به نفس، روش مقابله با استرس‌های زندگی و نحوه کاهش اضطراب امتحان بین دانشجویان زن و مرد به نفع دانشجویان زن تفاوت معناداری در حیطه‌های پنجگانه مشاهده شد. همچنین، در نیاز به راهنمایی و مشاوره در مورد روش انتقاد پذیری، روش حل مشکل سوء ظن و بدبینی، روش صحیح مطالعه و استفاده بهینه از زمان، آگاهی از مشاغل موجود در جامعه، نحوه شناخت علایق شغلی خویش، آیین همسرداری بعد از ازدواج، روش ایجاد هماهنگی بین همسر و والدین، نحوه چگونگی کمک به افراد خانواده، روش برخورد صحیح در ایام نامزدی، و روش صحیح خواستگاری نیز در بین دانشجویان زن و مرد تفاوت معناداری وجود داشت و این تفاوت به نفع دانشجویان مرد بود به طوری که ایشان احساس نیاز بیشتری در این موارد داشتند. همچنین، نتایج تحلیل واریانس یکراهه نشان داد که نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی و رشته تحصیلی (دانشکده) از تفاوت معناداری برخوردار نیست ($P < 0/05$).

بحث

این پژوهش با هدف شناسایی و تعیین نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول در پنج حیطه و به منظور برنامه ریزی مناسب جهت ارائه خدمات مشاوره‌ای در دانشگاه انجام شد. مرکز راهنمایی و مشاوره دانشگاه به عنوان بخشی از خدمات حوزه دانشجویی در این دانشگاه با هدف کمک به ارتقای فکری و اعتلای توانمندی‌های دانشجویان و جلوگیری از افت تحصیلی آنان از آغازین سال‌های تشکیل دانشگاه، ایجاد شده است. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که پنج نیازی که دانشجویان در مجموع حیطه‌ها بیشترین احساس نیازمندی را به خدمات راهنمایی و مشاوره اعلام کردند به ترتیب شامل «آشنایی با فرصت‌های شغلی کشور، روش کارایی در جامعه، روش افزایش تمرکز حواس، روش برخورد با مشکلات زندگی و روش شاد زندگی کردن» بود. همچنین، نتایج نشان داد که بیشترین نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان در حیطه رشد و ارتقای فردی است که لازم است مسئولین دانشگاه در برنامه ریزی‌های آموزشی به این اولویت توجه بیشتری داشته باشند. در این حیطه، روش شاد زندگی کردن، روش دفاع از حق خود، از اولویت بالاتری برخوردار بودند. با عنایت به این که ریشه بسیاری از مشکلات دانشجویان را در محیط دانشگاه می‌توان در مسائل فردی، رشدی و ارتباطی جستجو کرد، اهمیت نیاز به آموزش در زمینه‌های رشد و ارتقای فردی برای دانشجویان به شدت احساس می‌شود و توجه به این مقوله به عنوان مهم‌ترین نیاز بسیار جای توجه دارد. این نتایج با یافته‌های مطالعات اندک پیشین هم‌خوانی دارد. عابدی [۱۹] ربیعی و همکاران [۷] و شکورنیا و همکاران [۴] نیز در مطالعات خود گزارش دادند که اولویت اول در حیطه نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان، نیازهای رشد و ارتقای فردی بود. یافته‌های مطالعه گیوزولیباس و همکاران [۱۳] نیز بیانگر آن بود که نیازهای رشدی جز اولین نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان است. در

رشد و ارتقای فردی (۰/۸۷)، شغلی-حرفه‌ای (۰/۷۸)، تحصیلی-آموزشی (۰/۸۳)، خانواده و ازدواج (۰/۷۹)، و سازشی-انطباقی (۰/۸۳) به دست آمد. جهت بررسی روایی سازه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. تحلیل اولیه ۱۰ عامل با ارزش ویژه بزرگتر از یک که ۶۲/۱۰ درصد واریانس کل نمونه را تبیین می‌کرد، نشان داد. بررسی نمودار سنگریزه و اختلاف بین همبستگی‌های مشاهده شده و باز تولید شده، یک راه حل پنج عاملی با ارزش ویژه بالاتر از ۱/۵ را نشان داد. پس از تحلیل اولیه به منظور دستیابی به ساختار پنج عاملی، تحلیل مولفه‌های اصلی با روش متعامد و ۱۰ چرخش واریماکس بر روی گویه‌ها انجام شد و گویه‌های دارای بار عاملی بزرگتر از ۰/۴۰ به عنوان ملاک قرار گرفتن زیر هر عامل مدنظر قرار گرفتند. در مجموع این پنج عامل ۴۹/۱۵ درصد واریانس کل نمونه را تبیین می‌کردند. در مجموع با توجه به نتایج تحلیل عاملی اکتشافی انجام شده و میزان واریانس تبیین شده توسط گویه‌های پرسشنامه و ساختار پنج عاملی اکتشاف شده، پرسشنامه مذکور دارای روایی سازه مطلوبی قلمداد می‌شود.

یافته‌ها

از مجموع ۳۷۵ دانشجویی که در پژوهش شرکت کردند، ۱۷۰ نفر زن (۴۵/۳٪) و ۲۰۵ نفر مرد (۵۴/۷٪) بودند. ۱۹۴ نفر از این دانشجویان از دانشکده فنی-مهندسی (۵۱/۷۳٪)، ۱۰۲ نفر دانشکده علوم انسانی (۲۷/۲۰٪)، ۲۰ نفر دانشکده علوم پایه (۵/۳۴٪)، ۲۳ نفر دانشکده کشاورزی (۶/۱۳٪) و ۳۶ نفر از دانشکده پرستاری-مامایی (۹/۶۰٪) بودند. وضعیت تأهل ۲۵۱ دانشجو به صورت مجرد و ۱۰۶ نفر متأهل اعلام شد و البته ۱۸ نفر هم نامشخص بودند. همچنین، ۹۸ دانشجو خود را شاغل و ۲۳۱ نفر نیز بیکار گزارش دادند و البته ۴۶ نفر هم وضعیت اشتغال خود را تعیین نکردند. بر اساس خود اظهاری دانشجویان، میانگین درسی کل آنها برابر با ۱۶/۱۳ محاسبه شد. اولویت‌بندی نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان در حیطه‌های پنجگانه و بر اساس نتایج آزمون آماری فریدمن به این صورت بود که دانشجویان بیشترین نیازها را در حیطه‌های رشد و ارتقای فردی و نیازهای سازشی-انطباقی به ترتیب با میانگین رتبه ۴/۴۹ و ۳/۷۷ و کمترین نیاز مشاوره را به ترتیب در حیطه‌های خانواده و ازدواج (۱/۶۱)، حرفه‌ای-شغلی (۲/۱۳)، و آموزشی-تحصیلی (۳/۰۱) اعلام داشتند. خلاصه بخشی از یافته‌های این پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است. در این جدول نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان در هر حیطه دسته‌بندی و رتبه‌بندی شده و سپس میانگین نیازمندی به هر یک از حیطه‌ها بر حسب جنسیت نشان داده شده است. با توجه به نتایج جدول ۱، اولویت‌های اول تا پنجم نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان زن در حیطه‌های پنجگانه به ترتیب زیر بود: در حیطه رشد و ارتقای فردی، روش افزایش اعتماد به نفس؛ در حیطه سازشی-انطباقی، روش مقابله با استرس‌های زندگی؛ در حیطه آموزشی-تحصیلی، روش کاهش اضطراب امتحان؛ در حیطه شغلی-حرفه‌ای، آشنایی با فرصت‌های شغلی کشور؛ و در حیطه نیازهای خانواده و ازدواج، آشنایی با روش‌های فرزند پروری. این اولویت در دانشجویان مرد عبارت بود از: آشنایی با روش انتقاد پذیری در حیطه رشد و ارتقای فردی؛ روش برخورد با مشکلات زندگی در حیطه سازشی-انطباقی؛ روش صحیح مطالعه و استفاده بهینه از زمان در

عملکرد بهتری دارند و از انرژی و خلاقیت بیشتری برخوردار هستند، تمایل بیشتری برای کمک به دیگران دارند و چنین افرادی در محیط کار و تحصیل بیشتر موفق هستند [۲۲].

مطالعه حاضر، روش شاد زیستن به زعم دانشجویان دارای بالاترین اولویت در این حیطة بود. نتایج تحقیقات انجام شده در حوزه شادی نشان می‌دهد که افراد شاد از نظر ذهنی و فیزیکی نسبت به دیگران

جدول ۱. مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان به تفکیک جنسیت

اولویت	نیازهای راهنمایی و مشاوره (گروه های پرسشنامه)	کل	مرد	زن	مقدار t
نیازهای رشد و ارتقای فردی					
۱	روش شاد زندگی کردن	۲/۶۱±۱/۰۷	۲/۴۵±۱/۰۴	۲/۷۰±۱/۰۷	۱/۶۹
۲	روش دفاع از حق خود	۲/۵۸±۱/۰۶	۲/۶۲±۱/۱۱	۲/۵۶±۱/۰۳	-۰/۴۴
۳	چگونگی داشتن تفکر خلاق	۲/۵۴±۰/۹۴	۲/۶۱±۱/۰۰	۲/۵۰±۰/۹۰	-۰/۸۳
۴	روش افزایش اعتماد به نفس	۲/۵۰±۱/۰۲	۲/۳۸±۱/۰۴	۲/۸۸±۱/۰۰	*۲/۰۲
۵	راه‌های مناسب ابراز احساسات	۲/۴۲±۱/۰۶	۲/۴۸±۱/۱۲	۲/۳۷±۱/۰۱	-۰/۷۷
۶	روش درک دیگران و کمک به آنها	۲/۴۰±۰/۹۵	۲/۴۷±۱/۰۱	۲/۳۵±۰/۹۱	-۱/۱۷
۷	روش ارزشمند و محترم شمردن خود	۲/۳۹±۱/۰۴	۲/۴۳±۱/۰۵	۲/۳۷±۱/۰۴	-۰/۳۶
۸	روش انتقاد پذیری	۲/۳۶±۰/۹۶	۲/۹۷±۱/۰۳	۲/۳۹±۰/۸۹	*-۱/۹۵
۹	پذیرش دیگران و توسط دیگران پذیرفته شدن	۲/۲۶±۰/۹۷	۲/۳۶±۱/۰۷	۲/۳۰±۰/۸۹	-۰/۹۲
۱۰	نحوه برقراری ارتباط صحیح با دیگران	۲/۱۶±۰/۹۸	۲/۲۸±۱/۰۵	۲/۰۸±۰/۹۳	-۱/۴۴
نیازهای سازشی-انطباقی					
۱	روش برخورد با مشکلات زندگی	۲/۶۶±۱/۰۵	۲/۶۰±۱/۰۷	۲/۷۱±۱/۰۴	-۰/۷۴
۲	روش حل تردید و دودلی	۲/۶۰±۰/۹۹	۲/۵۷±۱/۰۸	۲/۶۱±۰/۹۳	-۰/۲۶
۳	روش مقابله با استرس های زندگی	۲/۵۸±۰/۹۴	۲/۴۹±۰/۹۴	۲/۹۴±۰/۹۴	*۱/۹۹
۴	روش مقابله با افکار مزاحم	۲/۵۶±۱/۰۴	۲/۴۶±۱/۱۱	۲/۶۳±۰/۹۸	۱/۲۱
۵	روش مقابله با افسردگی	۲/۵۴±۱/۰۶	۲/۴۶±۱/۰۵	۲/۶۰±۱/۰۷	-۰/۹۲
۶	روش مقابله با خشم و پرخاشگری	۲/۵۰±۱/۰۳	۲/۵۷±۱/۰۲	۲/۴۵±۱/۰۳	-۰/۸۶
۷	روش نه گفتن به خواسته های نابجای دیگران	۲/۴۷±۱/۱۱	۲/۴۹±۱/۰۷	۲/۴۵±۱/۱۴	-۰/۲۷
۸	روش حل مشکل سوطن و بدبینی	۲/۲۲±۰/۹۵	۲/۳۷±۱/۰۰	۲/۱۱±۰/۹۰	*-۱/۹۷
۹	روش سازگاری با محیط جدید دانشگاه	۱/۹۶±۰/۹۶	۲/۱۰±۱/۰۵	۱/۸۷±۰/۸۹	-۱/۷۹
نیازهای آموزشی - تحصیلی					
۱	روش افزایش تمرکز حواس	۲/۶۷±۰/۹۶	۲/۶۰±۱/۰۱	۲/۷۲±۰/۹۴	-۰/۹۳
۲	روش صحیح مطالعه و استفاده بهینه از زمان	۲/۵۸±۱/۰۱	۲/۹۳±۰/۹۷	۲/۵۰±۱/۰۴	*-۲/۰۰
۳	مهارت های امتحان دادن	۲/۵۵±۰/۹۹	۲/۶۴±۰/۹۶	۲/۴۸±۱/۰۱	-۱/۱۵
۴	روش ایجاد انگیزه برای درس خواندن	۲/۵۲±۰/۹۹	۲/۴۸±۱/۰۱	۲/۵۶±۰/۹۸	-۰/۵۸
۵	نحوه تنظیم برنامه درسی خود	۲/۴۹±۰/۹۷	۲/۵۹±۰/۹۸	۲/۴۲±۰/۹۹	-۱/۲۰
۶	نحوه کاهش اضطراب امتحان	۲/۴۷±۱/۰۶	۲/۳۶±۱/۰۶	۲/۹۶±۱/۰۶	*۲/۰۳
۷	روش تنظیم وقت	۲/۴۶±۰/۹۴	۲/۴۴±۱/۰۰	۲/۵۰±۰/۹۰	-۰/۴۸
۸	آشنایی با مقررات و آیین نامه های آموزشی	۲/۳۷±۰/۸۸	۲/۳۹±۰/۹۱	۲/۳۵±۰/۸۶	-۰/۳۴
نیازهای شغلی - حرفه ای					
۱	آشنایی با فرصت های شغلی کشور	۲/۷۱±۰/۹۸	۲/۷۶±۱/۰۳	۲/۷۰±۰/۹۵	-۰/۴۴
۲	روش کارایی در جامعه	۲/۶۹±۱/۰۵	۲/۶۹±۱/۰۴	۲/۶۸±۱/۰۶	-۰/۱۰
۳	روش کارآفرینی	۲/۶۲±۱/۰۵	۲/۶۳±۱/۱۴	۲/۶۱±۰/۹۸	-۰/۱۴
۴	آگاهی از مشاغل موجود در جامعه	۲/۵۷±۰/۹۱	۲/۷۲±۰/۹۷	۲/۴۶±۰/۸۶	*-۲/۱۰
۵	نحوه تقویت عادات صحیح کاری	۲/۳۵±۰/۹۵	۲/۴۴±۱/۰۶	۲/۳۲±۰/۸۹	-۰/۶۴
۶	روش سازگاری با یک شغل	۲/۳۰±۰/۹۲	۲/۳۶±۰/۹۵	۲/۳۶±۰/۹۰	-۰/۷۴
۷	نحوه شناخت علایق شغلی خویش	۲/۲۵±۰/۹۶	۲/۴۴±۱/۰۶	۲/۱۳±۰/۸۷	*۲/۳۳
نیازهای خانواده و ازدواج					
۱	روش فرزند پروری	۲/۴۶±۱/۰۴	۲/۴۰±۱/۰۸	۲/۵۰±۱/۰۲	-۰/۶۷
۲	آیین همسر داری بعد از ازدواج	۲/۴۴±۱/۰۲	۲/۶۴±۱/۰۶	۲/۲۹±۰/۹۷	*-۲/۶۴
۳	روش ایجاد هماهنگی بین همسر و والدین	۲/۳۵±۰/۹۸	۲/۵۴±۰/۹۷	۲/۲۲±۰/۹۸	*-۲/۳۴
۴	چگونگی کمک به افراد خانواده	۲/۳۱±۱/۰۳	۲/۴۸±۱/۰۸	۲/۱۸±۰/۹۸	*-۲/۱۱
۵	روش تعامل صحیح با جنس مخالف	۲/۲۲±۱/۰۴	۲/۳۰±۱/۰۹	۲/۱۷±۱/۰۱	-۰/۹۱
۶	روش برخورد صحیح در ایام نامزدی	۲/۲۲±۱/۱۰	۲/۵۳±۱/۰۵	۲/۰۰±۱/۰۸	*-۳/۵۴
۷	روش صحیح خواستگاری	۲/۱۳±۱/۰۷	۲/۴۸±۱/۰۸	۲/۱۸±۰/۹۸	*-۴/۷۳

**P<0.05, *P<0.01

زمان از مشکلات اساسی بیشتر دانشجویان در دانشگاه‌ها بوده و از عوامل ناکامی دانشجویان در تحصیل معرفی گردیده است [۲۴]. این امر ضرورت توجه مسئولان را در چاره اندیشی برای رفع این مشکل نشان می‌دهد. نتایج نشان داد که بین دانشجویان زن و مرد در نیاز به روش صحیح مطالعه و استفاده بهینه از زمان تفاوت معنادار وجود دارد و دانشجویان مرد نیازمندی بیشتری دارند که باید در ارائه راهنمایی و آموزش روش‌های مدیریت زمان به این دانشجویان مورد توجه قرار گیرد.

هر چند نیازهای شغلی و حرفه‌ای در اولویت چهارم حیطه نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان قرار گرفت ولی دو نیاز زیر مجموعه این حیطه، یعنی آشنایی با فرصت‌های شغلی کشور و روش کارایی در جامعه، جز پنج نیاز اولیه دانشجویان به حساب آمد. این یافته با نتایج شکورنیا و همکاران [۴]؛ و اگیوچوک و آپکان [۱۲] که دومین حیطه اولویت نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان را نیازهای شغلی گزارش نمودند؛ همچنین، دوگار (Dogar) و همکاران [۲۵] که در پاکستان با بررسی نیازهای مشاوره دریافتند که دانشجویان مهمترین اولویت مشاوره را نیازهای شغلی اعلام نموده‌اند، تا حدودی ناهماهنگ است. اما این یافته با نتایج مطالعه ربیعی و همکاران [۷] که نیازهای شغلی اولویت پایینی داشتند، همخوانی دارد. دلیل تفاوت می‌تواند نوع جامعه مورد پژوهش باشد، جامعه مورد پژوهش مطالعه حاضر و مطالعه ربیعی و همکاران، دانشجویان دانشگاه آزاد با رشته‌های مختلف بود ولی تحقیقات شکورنیا و همکاران، دانشجویان دانشگاه دولتی علوم پزشکی بود. این تفاوت در نیازهای شغلی دانشجویان حاکی از تفاوت نیاز بر حسب رشته تحصیلی و شغل مورد نظر آنان در آینده است.

نیازهای مشاوره در حیطه خانوادگی و ازدواج از نظر دانشجویان مورد بررسی کمترین اولویت را داشت. این یافته با نتایج پژوهش ربیعی و همکاران [۷] و شکورنیا و همکاران [۴] همخوان است. از آنجایی که به دلیل تراکم برنامه درسی و مشکلات جانبی در طول دوران تحصیل در دانشگاه، دانشجویان فرصت زیادی برای پرداختن به مسائل خانوادگی و ازدواج ندارند و از طرفی آمار دانشجویان متأهل در دانشگاه به نسبت دانشجویان مجرد کم است، و احتمالاً تعداد دانشجویانی که با این مشکلات مواجه باشند و به این نوع مشاوره‌ها نیازمند باشند قابل ملاحظه نیست. بنابراین، طبیعی است که نیازهای مشاوره‌ای اظهار شده توسط دانشجویان در این حیطه وزن بالایی نداشته باشد. شاید به همین دلیل نیازهای مشاوره خانوادگی و ازدواج در بیشتر مطالعات انجام شده به عنوان یک حیطه مورد بررسی قرار نگرفته و یا در اولویت آخر قرار دارد.

یافته دیگر این پژوهش این بود که در بیشتر موارد بین نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان زن و مرد تفاوت معنادار وجود نداشت و سطح تقاضای دانشجویان مرد برای مشاوره از دانشجویان زن بیشتر بود. نتایج متفاوت با یافته‌های پژوهش حاضر در مطالعات گیوازولیباس [۱۲] و شکورنیا و همکاران [۴] گزارش شده است. ارزیابی نیازهای مشاوره دانشجویان در این دو مطالعه نشان داد که نیازهای مشاوره دانشجویان زن بیشتر از مرد بوده است. که باز یک علت این امر می‌تواند دو جامعه آماری متفاوت مطالعات باشد به طوری که در مطالعه شکورنیا و همکاران، دانشجویان دختر بیشتر در خوابگاه ساکن بوده و دور از خانواده بودند و رضایت کمی از شرایط محیط زندگی داشته و استرس

برگزاری اردوهای گردشگری و زیارتی تحت نظر سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و سازمان حج و زیارت در دانشگاه، استفاده از طراحان تجاری، صنعتی و اداری به منظور فراهم کردن مبلمان اداری پیشرفته و فضا سازی محیط دانشگاه، ترغیب دانشجویان به شرکت در برنامه‌ها و فعالیت‌های فوق برنامه، برگزاری مسابقات فرهنگی، هنری و ورزشی در بین دانشجویان؛ از موارد پیشنهادی است که مسئولین دانشگاه می‌توانند در راستای برطرف کردن نیاز به شادی در دانشجویان دانشگاه انجام دهند.

در این مطالعه نیازهای سازشی- انطباقی در اولویت دوم دانشجویان قرار داشت. اولویت بندی این نیازها در مطالعات انجام شده توسط پژوهشگران متفاوت بوده است. این حیطه در برخی مطالعات به عنوان مهمترین نیاز مشاوره‌ای دانشجویان و در برخی دیگر اولویت متوسط و کمی داشته است. برای مثال در پژوهش شکورنیا و همکاران [۴] اولویت بالایی در این حیطه مشخص نشد. یافته‌های مطالعات مختلف می‌تواند به عوامل فرهنگی و اجتماعی حاکم بر آن دانشگاه‌ها و همچنین حجم و ترکیب جنسیتی نمونه‌های مورد بررسی مربوط باشد. همچنین با توجه به روش انجام مطالعات که از طریق پرسشنامه و خود اظهاری توسط دانشجویان بوده است، احتمال دارد برخی دانشجویان به دلایل مختلف نیازهای سازشی- انطباقی خود را به طور کامل گزارش نکرده باشند. گیوازولیباس [۱۳] در بررسی نیازهای مشاوره‌ای دانشجویان یونانی گزارش کرده است که آن دسته از دانشجویان که مشکلات عاطفی-روانی داشته‌اند نگرش منفی‌تری نسبت به مراکز مشاوره دانشجویی داشته و مراجعه کمتری به این مراکز جهت حل مشکلات خود داشته‌اند. در پژوهش حاضر، دو اولویت اول دانشجویان در این حیطه نیازمندی به روش برخورد با مشکلات زندگی و روش حل تردید و دودلی بیان شد.

دانشجویان سومین اولویت نیازهای مشاوره را مسائل آموزشی-تحصیلی اعلام نمودند؛ این یافته با مطالعات شکورنیا و همکاران [۴] و گیوازولیباس [۱۳] که نیازهای آموزشی را به عنوان سومین اولویت دانشجویان معرفی کردند همخوان است. اگیوچوک و آپکان [۱۲] آتیک و یالسین [۱۴] به ترتیب در نیجریه و ترکیه نیازهای آموزشی را اولین اولویت مشاوره دانشجویان گزارش دادند که تا حدی با یافته‌های مطالعه حاضر تفاوت دارد. در این حیطه، روش افزایش تمرکز حواس و روش صحیح مطالعه و استفاده بهینه از زمان از اهمیت بیشتری برخوردار بودند. تحقیقات عابدی [۱۹]، بیشاب و همکاران [۲۳]، نیز بیانگر آن بود که اولین نیاز راهنمایی تحصیلی دانشجویان، نیاز به افزایش تمرکز حواس است. در واقع راهنمایی تحصیلی که هدف آن کمک به پیشرفت تحصیلی است نقشی تسهیل کننده در تحقق هدف‌های آموزشی بر عهده دارد [۵]. دانشجویان به علل مختلف از کمبود حواس شکایت دارند. مشکلات مالی، مشکلات مربوط به ازدواج، عدم مهارت‌های مطالعه، دغدغه‌های مربوط به آینده شغلی نمونه‌هایی از مسائلی است که مشکلات در زمینه تمرکز حواس دانشجویان به وجود آورده است. از آنجا که هدف اصلی دانشجویان موفقیت تحصیلی است آنها احساس می‌کنند نیازمند روشی برای کاهش این مشکل هستند. همچنین، روش تنظیم وقت، روش صحیح مطالعه و روش ایجاد انگیزه درس خواندن در اولویت بعدی نیازهای تحصیلی دانشجویان قرار داشت. نتایج برخی مطالعات نشان داده است، رویکردهای مطالعه و یادگیری و مدیریت

آزاد اسلامی واحد دزفول) در جهت آموزش روش داشتن زندگی شاد، افزایش اعتماد به نفس، تمرکز حواس و دیگر نیازهای راهنمایی دانشجویان راهکارهایی اتخاذ شود. بعلاوه، در برنامه‌های آموزشی و مشاوره‌ای، آموزش‌های اختصاصی ویژه دانشجویان متأهل در زمینه‌های آیین همسررداری، فرزندپروری و هماهنگی بین همسر و والدین و مقابله با حساسیت و زودرنجی؛ تلاش برای ارائه راه‌هایی جهت شناخت جنس مخالف برای دانشجویان مجرد و کمک به انتخاب همسر آینده؛ برگزاری کارگاه‌های آموزشی و استفاده از مشاورین مجرب و کارآزموده جهت حل مشکلات درسی و تحصیلی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای حل مشکلات شغلی خصوصاً مشکلات انتخاب شغل و کاریابی و استفاده از مشاوران شغلی با تجربه، در دستور کار قرار گیرد.

در پایان متذکر می‌شویم که پژوهش حاضر نیازهای راهنمایی و مشاوره را روی نمونه‌ای از دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول در سال تحصیلی ۹۴-۹۵ مورد بررسی و ارزیابی قرار داد؛ در تعمیم نتایج این مطالعه باید محدودیت جغرافیایی و نمونه‌گیری را در نظر داشت. این نمونه نمی‌تواند کاملاً معرف جمعیت دانشجویی کشور باشد، زیرا تفاوت‌های قومی، اقلیمی و اجتماعی نقاط مختلف ممکن است نیازهای مشاوره‌ای را تحت تأثیر قرار دهد. در این راستا پیشنهاد پژوهشی مطالعه حاضر، نیازسنجی‌ها با نمونه‌های دانشجویی از دیگر نقاط کشور چه به لحاظ فرهنگی و قومی، و چه جغرافیایی و اقلیمی است تا اطلاعات نمونه‌های مختلف جمع‌آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد و نیمرخ کامل‌تری از نیازهای راهنمایی و مشاوره دانشجویان فراهم شده و در دسترس مشاوران و دیگر متخصصان حوزه روانشناسی و مشاوره و نیز مسئولین دانشگاهی قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

از کلیه دانشجویان و مسئولین دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول که در اجرا و تکمیل پرسشنامه‌ها ما را یاری رساندند کمال تشکر را داریم. لازم به ذکر است، این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی شماره ۱۱۸۳۸ بین نویسندگان و معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول می‌باشد

تضاد منافع

هیچ گونه تضاد منافع بین نویسندگان و مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی مشاهده نشده است.

References

- Shafiabady A. Educational and vocational guidance and counseling: Concepts and applications. Tehran: SAMT Publication; 2001.
- Hassani F, editor Students' attitude towards counseling services in Tehran branch of Islamic Azad University. Third Seminar of University Students' Mental Health; 2006; Polytechnic University.
- Abdollahzadeh H, Khorasan AH, editors. The study of the barriers of visiting students of Damghan University of Basic Sciences to student counseling centers. Third Seminar of University Students' Mental Health; 2006; Polytechnic University.
- Shakurnia A, Borvayeh H, Elhampour H. Guidance and counseling needs of students in Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Iran J Med Edu. 2015;14(11):922-32.
- Hosseini Birjandi M. Educational guidance and counseling. Tehran: Roshd Publication; 2001.
- Prajapati SH, Kahn RF, Stecker T, Pulley L. Curriculum planning: a needs assessment for complementary and alternative medicine education in residency. J Fam Med. 2007;39(3):190.
- Rabiei M, Salehi R, Siadat SA. Counseling and guidance needs of the students of Shahrekord Azad University. J Couns Res. 2007;22(6):131-48.
- Assareh AR, Hossieni M, Mohammadi N. The assessment of students' cultural-social needs in Shahid Rajaie University. J Iran Soci Devel Stud. 2012;4(1):113-30.
- Rafiei A, Baghban I. Survey on career counseling and supervision needs of the students of Isfahan University. J Caree Organi Couns. 2007;1(1):75-93.
- Diba VM, Ghaedi Y, Hosseinian S. A study on guidance needs of Tehran high school students. J Edu Innova. 2012;10(40):131-48.
- Güneri OY, Aydın G, Skovholt T. Counseling needs of students and evaluation of counseling services at a large urban university in Turkey. Int J Adv Couns. 2003;25(1):53-63.

و افسردگی بیشتری احساس می‌کردند. دوگان [۱۷] نیز با بررسی نیازهای مشاوره دانشجویان طی یک دوره ۱۱ ساله در ترکیه خاطر نشان کرده است که دختران تمایل بیشتری جهت استفاده از خدمات مشاوره‌ای دارند. وی نگرش مثبت دخترها نسبت به مراکز مشاوره را علت تقاضای بیشتر آنان معرفی می‌کند و معتقد است پسرها تقاضای مشاوره و مراجعه به مراکز مشاوره را نشان می‌دهند و به همین دلیل نگرش مثبتی به مرکز مشاوره دانشجویی نداشته و کمتر نیازهای مشاوره خود را اظهار کرده و جهت طرح مشکلات خود نیز کمتر به این مراکز مراجعه می‌کنند. اما آنچه در پژوهش حاضر گزارش شد متفاوت از این اظهار نظر است. از سویی یکی از مواردی که بین دانشجویان زن و مرد در احساس نیاز متفاوت بود، نیاز به روش افزایش اعتماد به نفس بود که دانشجویان زن، نیازمندی بیشتری از خود نشان دادند. این یافته نشان می‌دهد که دانشجویان زن از عدم اعتماد به نفس شکایت داشته و احساس می‌کنند نیازمند روشی برای افزایش آن می‌باشند. خودآگاهی، مثبت اندیشی و احساس توانمندی که از مشخصه‌های افراد با عزت نفس بالاست مشکلاتی را برای دانشجویان زن ایجاد کرده که نیازمند راهی برای کاهش این مشکل می‌باشند.

نتیجه گیری

پژوهشگران معتقدند نظر خواهی مستمر از دانشجویان درباره کیفیت خدمات مشاوره‌ای و نیازسنجی ادواری به عنوان یک راهکار اساسی جهت موفقیت مراکز خدمات مشاوره در سطح دانشگاه‌ها در حل مشکلات دانشجویان باید مورد توجه جدی مسئولین قرار گیرد [۲۶]؛ بنابراین، انجام نیازسنجی در دانشگاه‌ها جهت تحقق این مهم باید به عنوان بخش مهمی از این برنامه اجرایی شود. با بهره‌گیری از نتایج این مطالعه و مطالعات مشابه می‌توان برای حل مشکلات دانشجویان و جلوگیری از افت تحصیلی آنان برنامه‌ریزی کرد. بنابراین، با توجه به یافته‌های مطالعه توصیه می‌شود با استفاده از مشاورین مجرب و کارآزموده برنامه‌ها و کارگاه‌های آموزشی در زمینه‌های مختلف به ویژه روش‌های شاد زیستن، افزایش اعتماد به نفس، تمرکز حواس، روش سازگاری با محیط دانشگاه، روش برخورد با مشکلات زندگی و روش صحیح مطالعه و تنظیم وقت جهت دانشجویان در بدو ورود به دانشگاه طراحی و اجرا شود و با انجام نیازسنجی مداوم نیازهای واقعی مشاوره دانشجویان شناسایی و در آن راستا برنامه ریزی صورت گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود توسط مرکز مشاوره و مشاوران (به طور اخص دانشگاه

12. Egbochuku EO, Akpan SN. An assessment of counseling needs of Nigerian University Graduate students. *Euro J Econ Finan Admin Sci.* 2008;11(2):66-73.
13. Giovazolias T, Leontopoulou S, Triliva S. Assessment of Greek university students' counselling needs and attitudes: An exploratory study. *Int J Adv Couns.* 2010;32(2):101-16. doi: [10.1007/s10447-010-9092-2](https://doi.org/10.1007/s10447-010-9092-2)
14. Atik G, Yalçın İ. Counseling needs of educational sciences students at the Ankara University. *Proc Soc Behav Sci.* 2010;2(2):1520-6.
15. Ulusoy YÖ, Varlıklı G, Dağ F, Sahraç Ü, Turan H. Determination of the needs of university students for psychological counseling and guidance services: The case of Kocaeli University, Turkey. *Edu Res Rev.* 2014;9(10):286-93.
16. Karimi J, Karimi G, Mburugu B. Assessment of counselling needs among students in Kenyan universities. *J Edu Prac.* 2014;5(12).
17. Dogan T. A Long-Term Study of the Counseling Needs of Turkish University Students. *J Counsel Develop.* 2012;90(1):91-6. doi: [10.1111/j.1556-6676.2012.00012.x](https://doi.org/10.1111/j.1556-6676.2012.00012.x)
18. Krejcie RV, Morgan DW. Determining Sample Size for Research Activities. *Edu Psycho Measur.* 2016;30(3):607-10. doi: [10.1177/001316447003000308](https://doi.org/10.1177/001316447003000308)
19. Abedi MR. Guidance and counseling needs of students in Isfahan University: Isfahan University; 2004.
20. Gallagher R, Scheuring S. The personal concerns troubling students at today's urban university. *Pennsylvania Pers Guid Assoc J.* 1980;7(2):61-71.
21. Nyutu PN. The development of school counseling needs scale (SCNS): University of Missouri Columbia; 2015.
22. Taherian H, Feiz D, Heydarkhani Z. Studying the effective managerial and organizational factors on the happiness and joy in the universities and their effects on the knowledge production. *J Res Plan High Edu.* 2014;72(2):99-116.
23. Bishop JB, Bauer KW, Becker ET. A survey of counseling needs of male and female college students. *J Colle Stu Devel.* 1998;39(3):205-14.
24. Shahrabadi E, Rezaeian M, Haghdoost A. The Relationship of Study and Learning approaches with Students' Academic Achievement in Rafsanjan University of Medical Sciences. *Iran J Med Edu.* 2014;13(10):860-8.
25. Dogar AH, Azeem M, Majoka MI, Mehmood A, Latif S. Need Assessment of Students' Guidance and Counseling. *British J Art Soc Sci.* 2011;1(2):108-24.
26. Astramovich RL. Needs assessment: A key evaluation tool for professional counselors 2001 [updated 2018; cited 2014]. Available from: http://counselingoutfitters.com/vistas/vistas11/Article_41.pdf